

 <p>FAKULTA FILOZOFICKÁ ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY V PLZNI</p> <p>Katedra filozofie</p>	<p>PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE</p>
--	--

Práce (co se nehodí, škrtněte): diplomová / ~~bakalářská~~

Posudek (co se nehodí, škrtněte): ~~vedoucího~~ / oponenta

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Michal Polák, Ph.D.

Práci předložil(a): Bc. Sergej Kish

Název práce: Jak a proč je třeba komunikovat neexistenci svobodného rozhodování široké veřejnosti

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Autor kritizuje tzv. původnostní ideu svobodného rozhodování (nazývá ji „abstraktní“) a argumentuje ve prospěch ideje dobrovolnostní. Domnívá se, že bychom se měli smířit s tím, že přírodní kauzalita vylučuje existenci původnostní svobody (metafyzické). Zůstává nám však dobrovolnostní svoboda založená na možnostech volby, nebo alespoň na absenci takových překážek při rozhodování, které jakoukoli volbu znemožňují. V závěru práce pak navrhuje, jak by filosofové měli tento fakt komunikovat s veřejností.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Svěží, čtivá práce, s jasným, zajímavým, a do určité míry i originálním cílem. Je vhodně koncipována, logicky a argumentačně jasně se vyvíjí, obsahuje i průběžná dílčí shrnutí. Na magisterský typ studia jde o nadstandardně zvládnuté analýzy empirických a experimentálně-filosofických studií. Tematické zúžení na naturalistické práce posledních desetiletí je rozumným krokem. Vzhledem k celkové kvalitě práce nebudu popisovat obsahy jednotlivých kapitol, ale soustředím se na několik bodů k diskusi.

Jak ve vašich závěrech zohledňujete fakt, že řada studií, které uvádíte (viz např. s. 13 i jinde), byla provedena nikoli napříč generacemi, ale v podstatě na studentech VŠ, tj. na věkově úzce specifické skupině (v Nichols a Knobe to byli bakaláři), s řadou typických vzorců chování a smýšlení? Jinými slovy, není ta reliabilita pak velmi nízká?

Rozdíl mezi původnostní a dobrovolnostní svobodou připadá autorovi tak jednoznačný, že nevidí problém, jak o něm veřejnost informovat. Mně naopak tento rozdíl připadá tak jemný, penetrující, až konfúzní, že se mi naopak jeví jako velmi obtížně vysvětlitelný. Například pokud uznám pouze dobrovolnostní svobodu, neznamená to, že v jednotlivých případech mého rozhodování mezi variantami, které se nabízejí (tj. těmi, jimž nebrání přírodní zákony), nakonec stejně stojím jako aktér, jenž původnostní svobodu předpokládá? A nebo jinak: není nakonec i tzv. dobrovolnostní svoboda iluzí, protože přírodní nutnost nakonec stejně determinuje, jak se v onom individuálním případě rozhodneme?

Tato úvaha má mimochodem velmi blízko k tezi o tom, že trestní právo pro jeho vágnost nepoužívá pojem “svobodné rozhodnutí” (viz Vaše úvahy na s. 10 a 14), ale uchýlí se k pojmu “úmysl” či “subjektivní stránka psychiky pachatele”, což jsou jednoznačně termíny, které, pokud bychom odborníka požádali o definici, tak se pravděpodobně nevyhne tomu, že úmyslný = z vlastní vůle (v původnostním smyslu). Jinak opravdu netuším, jak by tyto termíny významově zakotvil, aby byly určující pro stanovení toho, zda jde v daném případě o trestní

odpovědnost, nebo nedbalost. (A i kdyby byl trestně zodpovědný v obou případech, stejně by se k rozdílu mezi nedbalostí a úmyslem přihlíželo při stanovení sazby.) Není pak problematické opírat Vaši argumentaci pro dobrovolnostní svobodu tím, že právní formulace tento typ svobody reflektují termíny "úmysl" či "subjektivní stránka psychiky pachatele"?

Na s. 27 tvrdíte, že model zdravotní karantény je "...v naprostém rozporu s retributivistickým přístupem". S tím lze polemizovat. Nejde spíš o rozšíření spektra důvodů k trestání, takže kromě typicky retributivních důvodů, bere v potaz i preventivní. A i kdyby dával preventivním větší váhu, retributivní aspekty tím nutně neeliminuje. Navíc tvrzení, že model zdravotní karantény je prost retributivismu, je diskutabilní. Pokud by naším cílem byla pouze prevence, tj. máme z důvodů přírodní kauzality za to, že hrozí reálné riziko recidivy, je fakt přírodní kauzality pro budoucí jednání pachatele přitěžující okolnost. Oponent by mohl tvrdit, že retribuice, ačkoli trestá tvrději, nakonec dává větší šanci na budoucí nápravu pachatele než preventivní formy trestání, které mohou v krajním případě vést až k celoživotnímu žaláři.

Zásadní tezí je bezesporu to, že naše reakce na nemožnost původnostní svobody není založena na logickém usuzování, nýbrž na naší volbě. (viz s. 38 dole) Proč by volba nemohla být založena na logickém úsudku? A není Váš apel na smysluplné využití dobrovolnostní svobody právě takovým logickým úsudkem?

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Jazykový projev je solidní, místy se však vyskytují překlepy. Na základě námátkové kontroly nebyly zjištěny nedostatky v odkazování či nepřesnosti v citacích. Jednovětné či krátké odstavce postrádají smysl. Je nutno ocenit rozsah a kvalitu použité literatury.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Výše uvedené komentáře a námítky rozhodně nijak nesnižují vysokou kvalitu této práce. Naopak práci považuji za nadstandardní a řemeslně velmi dobře zvládnutou. Víím, že autora téma dlouhodobě zajímá, rozvíjí je a učinil v jeho zpracování značný pokrok.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Na straně 19 hovoříte o tom, že "s měnícími se názory na možnost svobody rozhodování se budou měnit politické preference lidí". Jaké změny v tomto ohledu očekáváte a proč? A pokud by tomu tak skutečně bylo, pramení z toho, vzhledem k Vaší strategii seznamování s nesvobodou rozhodování, pro chod společnosti nějaká rizika, a jak závažná jsou?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Výborně

Datum: 11. 5. 2022

Podpis: